

СИД - Екология на езика

Обща информация

Преподавател: проф. дфн Ангел Г. Ангелов, Факултет по славянски филологии,
Катедра "Български език", каб. 142, тел. 9308-368
e-mail: angel@slav.uni-sofia.bg

Описание на курса:

Екологията на езика е най-важната подобласт на сравнително новата интердисциплинарна наука *еколингвистика*. Курсът въвежда в общите теми на еколингвистиката, като основно се занимава с езиковата жизненост и застрашените езици както в теоретичен, така и в описателен аспект. Езиковата ревитализация (съживяване) е дейност, свързана с приложението на социолингвистичните знания по политика на езика и езиково планиране спрямо съвременните езикови практики. За да се определи езиковата жизненост на застрашените езици и диалекти, следва добре да се проучат и да се съпоставят различните случаи на успешни и целесъобразни действия за обгрижване на езика. Запазването на езиковото разнообразие днес не е само пожелателна фраза, а очевидно има географски точки, където усилията и на юристи, и на социолози, и на политически активисти могат да проработят. В Европа днес особено много се настоява за международни договори за запазване на културното и езиковото разнообразие. Първоосновите на тази дейност обаче следва да бъдат разбрани и осмислени в дълбочина, което ще рече, да се познават основните доктрини за правата на човека и за лингвистичните права на човека, за технологичните нововъведения и за етиката на виртуалното общество. В тази връзка се проучват и програмните текстове на либералния тип властване в съвременната епоха, която на глобализационни изменения.

Теми:

1. Предистория на еколингвистиката (1). Езикова политика и езиково планиране. Класическите разработки по социолингвистика.
2. Предистория на еколингвистиката (2). Антрополози, еколози и социолози в търсене на нова етическа парадигма. Езикът като индикатор на застрашеното бъдеще.
3. Екосемиотика – биология, културология, технология. Когнитивно срещу интуитивно в езика. Зоосемиотика, биосфера и логосфера. Изучаване на езика като елемент от жизнената среда на човека.
4. Езикът и властта – критичният анализ на дискурса. Всекидневното съзнание, дискурса и неговите разновидности. Критични наблюдения над екологичния дискурс.
5. Екология на езиците – езиково отмиране и езиково съживяване. Застрашените езици и индексът на Фишмън. Застрашените диалекти на Европа.
6. Езикова самоличност и лингвистични права на човека. Национален идеал, етноидентитет и символни форми. Права на човека и лингвистични права на човека.

7. Лингвистичните идеологии. Идеологии, засягащи проблемите на езика. Идеологии в метатеориите за езика.
8. Глобализацията и застрашените екосистеми. Виртуалната реалност като заплаха.
9. Хегемонията на английския език или новият лингвистичен ред.
10. Европейската етно- и лингвомозайка. Съвременната езикова ситуация в Югоизточна Европа и европейските културни и езикови стандарти.
11. Екокултура и екологично възпитание. Езиковото планиране като възпитателен процес. Плурилингвизмът като европейска перспектива.
12. Екоактивизъм и еколингвистичен активизъм. Европейската харта за регионалните или малцинствените езици.
13. Към анализ на българския екологичен дискурс.
14. Глобализацията като подмяна на локалния културен контекст.
15. Отношението към чуждите езици у нас, на Балканите и в Европа.

Препоръчителна литература:

- Алексова 2005: Алексова, Красимира. Балканската езикова йерархия според съвременния българин. В: *Проблеми на социолингвистиката* 8, 107-113.
- Ангелов 2012: Ангелов, Ангел Г.: *Еколингвистика: Екология на застрашените езици и лингвистика на застрашените екосистеми*. София: Международно социолингвистическо дружество.
- Ангелов 2014: Ангелов, Ангел Г.: *Политическа лингвистика според принципите на екологичната етика*. София: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.
- Андерсън 1998: Андерсън, Бенедикт. Въобразените общности. София: ИК Критика и хуманизъм. превод Яна Генова. (орг. Benedict Anderson, *The Imagined Communities*. Verso 1983).
- Бояджиев 2012: Бояджиев, Тодор. *Книжовен език и диалекти. Избрани трудове*. Под редакцията на Вл. Жобов и Г. Колев. София: Ун. изд. Св. Климент Охридски“.
- Виденов 1999: Виденов, Михаил. *Езикът и общественото мнение*. София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“.
- Виденов 2000: Виденов, Михаил. *Увод в социолингвистиката*. София:
- Виденов 2003: Виденов, Михаил. *Българската езикова политика: В светлината на теорията на книжовните езици : Цикъл лекции*. София : Международ. социолингвистическо д-во.
- Виденов 2005: Виденов, Михаил. *Диглосията (с оглед на българската езикова ситуация)*. София: Акад. изд. „Проф. Марин Дринов“.
- Вълчев 2009: Вълчев, Боян. *От историята на българския книжовен език към теорията на книжовните езици*. Издателство "Оксиарт", София, 2009, 2011.